

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทย และเพื่อศึกษาความพร้อมทางคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านของไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 20 คน โรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทย เพื่อพัฒนาพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 12 แผน แผนละ 50 นาที ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 2 วัน รวมทั้งหมด 6 สัปดาห์
2. แบบทดสอบความพร้อมทางคณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแผนการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทยเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยไปจัดกิจกรรมกับนักเรียน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ซึ่งได้จัดกิจกรรมเป็นเวลาระหว่าง 12 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวน 6 สัปดาห์ โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม ครั้งละ 50 นาที ในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการเล่นของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ การแสดงออกด้านการคิด การแสดงออกด้านการกระทำ การแสดงออกด้านการพูด และการแสดงออกด้านอารมณ์ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเล่น หลังจากจัดกิจกรรมครบทุกแผนการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้ศึกษาได้ใช้แบบทดสอบความพร้อมทางคณิตศาสตร์ไปประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละและการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทยเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ทั้ง 12 แผน มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอายุ 5–6 ปี และมีความครอบคลุมเนื้อหา ประสบการณ์สำคัญ สาระการเรียนรู้ด้านจำนวน และการจัดประเภทตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2. นักเรียนทุกคนมีความพร้อมทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ 70% โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 87.25

3. ผลการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า การแสดงออกด้านการคิด นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาโดยเฉพาะทางด้านการคิดดีขึ้น และมีรูปแบบการคิดที่หลากหลาย การแสดงออกทางด้านการกระทำ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย เหมาะสมตามวัย และบางมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตาและมือดีขึ้น การแสดงออกทางด้านการพูดในขณะที่เล่น มีการซักถามความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มได้ดี การแสดงออกทางด้านอารมณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีการยอมรับพึงความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการรออย การปรับตัวและการแบ่งปัน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในขณะที่เล่น

อภิปรายผล

1. แผนการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทยเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นเป็นแผนที่ มีความสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กอายุ 5–6 ปี และครอบคลุมเนื้อหาสาระ ด้านจำนวนและการจัดประเภทตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และนำไปใช้ได้ผลดีตามจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากการ

1.1 มีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยเฉพาะในส่วนของหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างชัดเจน ซึ่งพบว่าแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ระบุไว้ว่า “..... เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน โดยจัดกิจกรรมหลากหลาย นูรณาการ ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสบการณ์ทั้งห้า และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น” (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 12)

1.2 กิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กนักเรียน อายุ 5-6 ปี ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาพัฒนาการประจำวัยของเด็ก อายุ 5-6 ปี ก่อนจะปฏิบัติการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และเมื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์เสร็จแล้วก็ได้นำมาวิเคราะห์หาความสอดคล้องของพัฒนาการประจำวัยของเด็ก ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้องตามหลักการและแนวคิดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ระบุไว้ในหลักสูตรว่า “เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการแตกต่างกัน” ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและค่านิยม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ที่จะดำเนินไปพร้อมๆ กัน (กรมวิชาการ, 2546ก, หน้า 10)

1.3 ในด้านการจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ และความต้องการของเด็ก ซึ่งการนำการล่วงพื้นบ้านมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยนี้ เพราะว่าธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น ส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนรู้โดยผ่านการล่วง ซึ่งตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับการล่วงของเด็กที่กล่าวไว้ว่าการล่วงเป็นกิจกรรมสำคัญในชีวิตของเด็กทุกคนในการเรียนรู้ การคิดแก้ปัญหาและการค้นพบตนเอง (กรมวิชาการ, 2544ก, หน้า 4) และตรงกับแนวคิดของหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ที่ว่าหลักสูตรฉบับนี้ถือว่า “การล่วง” อย่างมีอุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

1.4 การจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมหลักในแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 12 แผน เป็นลักษณะบูรณาการ การล่วงพื้นบ้านที่เป็นการล่วงเป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงเลือกต่อการจัดกิจกรรมให้เกิดสัมภาระเรียนรู้ร่วมกันจากเพื่อนในกลุ่ม โดยมีการปฏิบัติในรูปแบบของกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย จึงทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การสร้างข้อตกลง การปฏิบัติตามข้อตกลง การแบ่งปัน การให้อภัย ความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาการด้านสังคมของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544ก, หน้า 44) และกรมวิชาการ (2546ก, หน้า 6) และ ทิศนา แบบมูล (2542, หน้า 5) ที่ว่า การที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มาก จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตื่นตัว ตื่นใจ มีความสนใจ และขาดจ่อในสิ่งที่ทำ ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมาด้วย ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำการด้วยตนเองเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

1.5 การจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ได้นำมาสร้างเป็นแผนการจัดประสบการณ์นี้จะมีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่มเด็ก กิจกรรมกลุ่มใหญ่ กิจกรรมในร่วม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมที่สงบ กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว เป็นต้น จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของกรมวิชาการ (2546ก, หน้า 6 และ หน้า 45-46) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยมีลักษณะการบูรณาการที่ว่าหนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นครูจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านการเล่นที่หลากหลาย

1.6 การจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ด้วยเหตุที่ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการการเล่นนั้น นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ในบรรยายความของการเล่นนั้น ได้กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด วางแผน แก้ปัญหา ในกิจกรรมตลอดเวลา ซึ่งการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการวางแผน แก้ปัญหาด้วยตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเพชญปัญญา แก้ปัญหาและรู้จักคิดอย่างมีระบบได้ ซึ่ง โภวิท วรพิพัฒน์ (อ้างใน ศิริกาญจน์ โภสุমก์ และ สารณี คำวังนัง, 2545, หน้า 95) ได้กล่าวไว้ว่ามนุษย์ที่คิดเป็นจะเป็นผู้ที่สามารถเพชญปัญญาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีระบบและสามารถหาสาเหตุของปัญหาต่างๆ ที่เขาเพชญ อยู่ โดยใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง ความคิดที่เป็นระบบ สถานการณ์ที่เพชญอยู่มาพิจารณาในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546ข, หน้า 43) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่าผู้สอนควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน

1.7 การจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้เด็กได้พัฒนาและเรียนรู้เกี่ยวกับการกระเล่นพื้นบ้าน ปฏิบัติในส่วนของวัฒนธรรมประจำชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ภาษาไทยบริบทของประเพณีวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น ตั้งแต่เยาววัยก็จะเป็นโอกาสที่จะสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีให้แก่นักเรียนได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปที่ต้องการให้นักเรียนมีทั้งภูมิรู้ที่เป็นสถาบัน และภูมิรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ระบุไว้ว่า บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็กเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องเรียนรู้และเข้าใจนำมาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มีพื้นฐานเดียวกัน ได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2546ข, หน้า 4)

1.8 การจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของกิจกรรมที่ได้ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ที่เป็นกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งจัดว่าเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก เนื่องด้วยในชีวิตประจำวันของเด็กไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรือโรงเรียน เด็กก็จะเล่นอยู่แล้ว ดังนั้นมีอีกการเล่นมานุรណากการในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน จึงทำให้การเล่นมีความหมายยิ่งขึ้น เด็กจะเรียนรู้ได้เร็วและสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเล่นอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรม วิชาการ (2546, หน้า 4) และ ทศนา แบบมูล (2542, หน้า 15) ที่ว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ได้ขาดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ก็จะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. ผลการประเมินความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กอายุ 5-6 ปี และครอบคลุมเนื้อหาสาระด้าน จำนวน 1-10 และการจัดประเภทที่ผู้ศึกษาได้เริ่มวิเคราะห์ตั้งแต่ ความสัมพันธ์ของการละเล่นพื้นบ้านกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ เช่น กิจกรรมการนับ 1-10 มีเกื้อบทุกแผนการสอนและการจัดประเภทของอยู่ในแผนการสอนการละเล่นพื้นบ้าน การเล่นอิสระ การเล่นอิจฉา อีจีดี อีเจียด การเล่นดิน น้ำ อากาศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ที่ผ่านการละเล่นพื้นบ้านนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งทำให้เด็กได้พัฒนาการคิด การแก้ปัญหา จากสถานการณ์จริงในการเล่น คิดในการคาดคะเนระยะทาง ทิศทาง หรือคิดเพื่อตอบคำถามเพื่อนและครู จึงคิดว่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นกว่าเด็กที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับ ขันธนา ดีพั่งตน (2536) ที่ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทยและการเล่นทั่วไปที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีความสัมพันธ์กับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากการจัดกิจกรรมการละเล่นของไทยจะทำให้เด็กได้พัฒนาทางด้านการคิดเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ทางด้านการนับ จำนวน 1-10 แล้ว การละเล่นพื้นบ้านบางชนิดยังได้พัฒนาทางด้านการจำแนกและการจัดประเภท ที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น การเล่นเป้ากบ ซึ่งในการเล่นต้องมีการจัดประเภทของยางวงตามขนาด สี รูปร่างและลักษณะ การละเล่นอิสระ ต้องจัดประเภทของแมล็ดพีช การละเล่นอิจฉา อีจีดี อีเจียดต้องจัดประเภทแมล็ดของพีช

ตามขนาดครูปร่างและสี การเล่นรีรีข้าวสาร มีการจัดประเภทผู้เล่นตามขนาดครูปร่างและเพศ และ การละเล่นเด่น น้ำ อากาศ ซึ่งเด็กต้องมีความสามารถในการจัดประเภทสัตว์แต่ละชนิดที่อาศัยอยู่ บนบก ในน้ำ และอากาศ ในการละเล่นแต่ละชนิดเด็กได้ฝึกความพร้อมทางคณิตศาสตร์และเกิด ความคิดรวบยอดในด้านการนับจำนวนและการจัดประเภท ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความพร้อม ทางด้านคณิตศาสตร์ ขณะที่ นิรนล ชยุตสาหกิจ (2541, หน้า 42-43) กล่าวไว้ว่าเด็กวัย 4-6 ขวบ จะเป็นวัยที่พ่อจะเรียนเข้าไปเกี่ยวกับตัวเลขได้ พ่อแม่และครูอาจช่วยเด็กวัยก่อนเข้าเรียนนี้ให้ เรียนรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กค้นพบด้วย ตนเอง และเด็กจะมีการพัฒนาสติปัญญาเพิ่มมากขึ้น เมื่อเด็กมีประสบการณ์จากการเล่นมากขึ้น ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพร หมุคำ (2540) ที่ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการละเล่น พื้นบ้านล้านนาเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านล้านนามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีค่า เฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาคิดว่า น่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กที่กำหนดร่วมได้อย่าง ชัดเจน

3. จากการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กพบว่ากิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านที่ระบุ ไว้ในแผนการจัดประสบการณ์มีส่วนทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการด้านความคิด พัฒนาการ ด้านการกระทำ พัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการด้านอารมณ์ดีขึ้น พอสรุปได้ดังนี้

3.1 การแสดงออกทางด้านการคิด นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยเฉพาะพัฒนาการด้านการคิด และมีรูปแบบการคิดที่หลากหลาย ซึ่งวิเคราะห์ได้จากพฤติ กรรมการพูด การตั้งคำถาม และการแสดงออกของเด็กในขณะที่เล่น เช่น “เมื่อครู่หรือเพื่อนสาม ก็จะตอนอย่างรวดเร็วและคล่องแคล่ว” (คิดคล่อง) “ตอบคำถามครูและพยายามอธิบายเหตุผล ของการกระทำให้เพื่อนและครูฟัง” (คิดอย่างมีเหตุผล) “พยายามสรุปความเข้าใจด้วยตนเอง” (คิดเป็น) “พยายามตั้งคำถามตามครูและเพื่อนในขณะเล่น” (คิดแคน-คิดกว้าง) “ในขณะเล่นมี การคาดคะเนผลการกระทำ คาดคะเนระยะเวลา ตำแหน่ง ทิศทาง เช่น การเล่นเป้ากน” (คิดรอบคอบ) “ตอบคำถามจากประสบการณ์คิมที่แตกต่างกัน” (คิดหลากหลาย) ซึ่งรูปแบบ การคิดที่สะท้อนให้เห็นจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการศึกษาริ้งนี้ ทำให้เชื่อได้ว่า การละเล่นพื้นบ้านของไทย นอกจากใช้เป็นสื่อการเรียนรู้แล้วยังสามารถพัฒนาความพร้อม ทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยแล้วยังสามารถพัฒนาด้านการคิดของเด็กปฐมวัยอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่ง พระบรม ปรมากฤษณะ และคณะ (2525, หน้า 10) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางการเล่น ของเด็กไทยไว้ว่า การละเล่นของไทยจะช่วยเสริมสร้างทักษะต่างๆให้เจริญสติปัญญาและ

พัฒนาการคิด เช่น การเล่นการฟิกไน์ พัฒนาการสังเกต การเล่นอีจิค อีเขียน อีตัก พัฒนาทักษะการคิด นักเรียนนี้ผลของการสังเกต พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเหมาะสมตามวัยดังที่ระบุไว้ตามเกณฑ์การพัฒนาการของเด็กอายุ (5-6 ปี) ของกรมวิชาการ (2546ก, หน้า 13) ที่ว่าเด็กอายุ 5 ปี สามารถตอบถูกความแตกต่างของสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวได้ จำแนกสิ่งต่างๆได้พยายามหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ สร้างแผนงานตอบคำถามตามความคิดของตนเองได้โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

3.2 การแสดงออกด้านการกระทำ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านร่างกายเหมาะสมตามวัย อีกทั้งยังพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเด็กและกล้ามเนื้อใหญ่ โดยวิเคราะห์ได้จาก การที่นักเรียนแสดงออกให้เห็นในขณะทำกิจกรรม โดยผ่านการละเล่นพื้นบ้านไทย ซึ่งรูปแบบของการเล่นนั้นมีทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ นักเรียนนี้ยังเป็นการเล่นทึ้งในร่วมและการแข่งขัน ดังนั้น กิจกรรมนักเรียน ได้เรียนรู้และกระทำร่วมกันทั้ง 12 กิจกรรม จึงเป็นกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของนักเรียน ดังจะสังเกตการพัฒนาจากการเล่น ซึ่งในช่วงต้นของการจัดกิจกรรม (แผนที่ 1-3) การจัดประสบการณ์นักเรียนยังมีระดับของการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อเล็ก โดยเฉพาะการใช้ประสาทสมัชพันธ์ระหว่างมือกับตาได้ไม่ค่อยคล่องแคล่ว แต่จะพัฒนาดีขึ้นเรื่อยๆอย่างชัดเจนในช่วงหลังของการจัดกิจกรรมรวมทั้งความสามารถในการทรงตัว การกระโดด การควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายในพื้นที่ขนาดต่างๆ นักเรียนก็สามารถปฏิบัติได้จากผลของการพัฒนาการดังกล่าวที่เป็นผลจากการใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยที่บูรณาการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่น ซึ่งสอดคล้องกับ พระบรม โภษะกุณณะ (2532, หน้า 15-36) และ วิรากรณ์ ปนาทกุล และคณะ (2522, หน้า 83-97) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านไทยช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กเริ่มตั้งแต่การเล่นในร่ม ได้แก่ ขับปูด้า ขยำปูนา อีตัก จูนัง เข้าห้อง เป็นต้น ซึ่งต้องใช้กล้ามเนื้อที่นิ่วทำท่าทางไปตามจังหวะ หรือการเล่นกีฬาแข่งขัน ได้แก่ การเล่นม้าริจเมือง ลิงชิงหลัก ภูกินหาง ริริข้าวสาร ซึ่งเป็นการเล่นที่ช่วยส่งเสริมแพล็ฟิกกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านการทรงตัว เป็นต้น นักเรียนนี้การแสดงออกด้านการกระทำของนักเรียนยังแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการด้านความคิดและพัฒนาการด้านการกระทำ อีกด้วย เช่น ความสามารถในการวางแผน การคาดคะเนระยะทางต่างๆ ซึ่ง พระบรม โภษะกุณณะ (2525, หน้า 10) กล่าวว่า การเล่นพื้นบ้านช่วยส่งเสริมความเริญทางปัญญา เช่น ฝึกความมีให้พริบ คาดคะเน ฝึกการสังเกต นักเรียนนี้ผลของการพัฒนาการด้านร่างกายของนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 5-6 ปี ที่เป็นไปตามเกณฑ์ของ กรมวิชาการ (2546ก, หน้า 10) ที่ระบุไว้ว่าเด็กวิ่งและเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วและต่อเนื่องได้โดยไม่ล้มและสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กได้

3.3 การแสดงออกด้านการพูด นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านการพูดดีขึ้น กล่าวคือ สามารถโต้ตอบได้อย่างแคล่วคล่อง พูดเป็นประโยคที่ต่อเนื่องได้ เรื่องที่พูดมีความสัมพันธ์กับมีการใช้คำตามและพูดคำศัพท์ใหม่ๆ สามารถอธิบายเรื่องราวต่างๆอย่างสมเหตุสมผล ให้ดีขึ้น และสามารถสื่อสารโดยการวัดภพแทนคำพูดได้ถูกต้อง ซึ่งความสามารถเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านภาษาที่สอดคล้องตามวัยเป็นไปตามเกณฑ์พัฒนาการด้านสติปัญญา (ภาษา) ของกรมวิชาการ (2546ก, หน้า 13) ที่ว่าเด็กในวัยนี้พึงแล้วน้ำถ่ายทอดได้ วัดภพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้ ขอบตามว่า “ทำไม” “อย่างไร” เล่าสิ่งที่ตนเองคิดได้เป็นต้น ซึ่งพัฒนาการทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมการพัฒนาการโดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทยทั้ง 12 การละเล่น ดังที่ พระบรม ปोษะกฤษณะ (2525, หน้า 23) และ วิรากรณ์ ปนาทกุล (2531, หน้า 15-36) ที่กล่าวว่า การเล่นของเด็กไทยมีคุณค่าทางภาษา เนื่องจากมีบทร้อง รูปแบบไม่ตายตัว ใช้คำพูดและการสื่อความหมาย่ายๆเป็นคำพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเหมาะสมที่จะใช้ฝึกทักษะทางด้านการพูดและการฟัง ได้แก่ การเล่นริเริข้าวสาร เป็นต้น เมื่อเล่นบ่อยๆ เข้าก็จะช่วยฝึกพัฒนาทางภาษา

3.4 การแสดงออกด้านอารมณ์และสังคม นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมดีขึ้น ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การทำงานในกลุ่ม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การปรับตัว การรู้จักรอคอย และการแบ่งปัน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพัฒนาการที่แสดงออกมานั้นสอดคล้องเหมาะสมตามวัย ดังที่ กรมวิชาการ (2546ก, หน้า 12) ระบุไว้ว่า พัฒนาการเด็กอายุ 5-6 ปี จะมีพัฒนาการด้านอารมณ์ได้แก่ เล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการให้และการรับ มีความตั้งใจในการทำงาน และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนเล่นกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยทั้ง 12 กิจกรรม ส่วนใหญ่มีรูปแบบการละเล่นเป็นกลุ่ม มีข้อตกลง (กติกา) ในการเล่นที่ชัดเจน นักเรียนจึงได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกการปรับตัวเอง การทำงานในกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกล้าแสดงออก รวมทั้งการออดทอน การรอคอย และการปฏิบัติตามข้อตกลง งานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับ พระบรม ปอษะกฤษณะ และคณะ (2522, หน้า 83-97) และ วิรากรณ์ ปนาทกุล (2522, หน้า 18) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านของไทย มีคุณค่าต่อการพัฒนาด้านสังคมและปลูกฝังค่านิยมด้านต่างๆ เช่น สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ (ขักกะเย่อ) ความรับผิดชอบ นอกรากนี้ยังสอดคล้องกับ Caplan (อ้างใน นิตยา ประพุทธิจิ, 2535, หน้า 92) ที่ว่าการเล่นช่วยให้เด็กได้ทดลองใช้ทักษะทางสังคมและการเล่นเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองรู้จักดูแลตนเองและผู้อื่น และฝึกการใช้จินตนาการอย่างเต็มที่ นอกจากรากนี้การเล่นจะช่วยให้เด็กได้รู้จักวางแผนและผู้อื่น เกิดความมั่นใจในตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครุผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดประสบการณ์และการลงพื้นที่บ้านของไทยที่นำ มาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ให้ละเอียด เพื่อที่จะได้ดำเนินการจัดประสบการณ์ได้ตาม ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการเล่น ได้อย่างถูกต้อง
2. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในขณะที่พู บัญชาในการเล่นกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้สึกในการมีส่วนร่วม
3. ใน การดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแผนการลงพื้นที่บ้านของไทย ครุผู้สอน ควรจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อยก่อนดำเนินการ
4. ครุครวston ให้นักเรียนพูดคุยกันเองและบรรยายในแผนการจัดประสบการณ์ การลงพื้นที่บ้าน รีริข้าวสาร ภูมิปัญญา ภาษา ฯลฯ ให้คล่องเพื่อให้มีบรรยากาศในการเล่นและ ดำเนินกิจกรรมการลงพื้นที่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควร มีการศึกษาวิจัยในการพัฒนาความพร้อมด้านอื่นๆ โดยผ่านการลงพื้นที่บ้าน ของไทยและของล้านนาสำหรับเด็กปฐมวัย